GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

Ao 1800. No. 7

DE NIEUWE NEDERLANDSE HAAGSE COURANT.

Zaturdag 11 January.

HET ZESDE JAAR DER BATAAFSCHE VRYHEID.

NOORD-AMERIKA.

BOSTON, *den 22 October.* Wy hebben met zo veel genoegen als belang den gooden uitslag der onderhandeling tusschen den generaal *Touffaint-Louverture* en onze kooplieden vernomen, waar van het gevolg is geweest, dat men hun de havens van *St. Domingo* openstelt en ons de middelen van voordeelige ruiling van Europeesche koopwaaren tegen de producten der volkplantingen verschaft. Zedert dit oogenblik vreezen wy niet meer voor de onderneemingen der kruisers van dat eiland, die inderdaad het handwerk van zeerovers oefenden, wyl zy zonder onderscheid al de onzydige schepen roofden.

ITALIEN.

TURIN, *den 17 December.* De Keizerlyke troupen beginnen de winterkwartieren te betrekken; veele corps zyn te dien einde in beweging. De generaal *Kaim* is in het commandement van deze hoofdstad bevestigd. De Franschen hebben *Sasello* en *Ovada* verlaten; hun leger is tusschen *Geres* en *Savona* zamengetrokken. De generaal *Spanochi* heeft zig naar *Toskane* begeven, om het bevel over de troupen op zig te nemen, die zig in dit groot hertogdom bevinden. Men zegt, dat hy zig met den generaal graave van *Kleinau* zal vereenigen.

Van *Rome* verneemt men, dat verscheiden aanhangers van de Fransche regering aldaar gearresteerd, en naar het fort *St. Ange* gebragt zyn. Onder de gearresteerden bevinden zig de Prins *Santa Croce*, de graaf *Marescotti*, en Prins *Borghese*, de graaf *Turiglioni* en verscheiden ryke Jooden, wegens het koopen van Kerkelyke goederen.

GROOT BRITTANIEN.

LONDEN, den 23 *December.* Met de laatste tydingen uit *Indiën* heeft men ook nog eenige byzonderheden betreffende *Tippo-Saïb* bekomen. Deze vorst was omtrent 52 jaaren oud, toen hy in den storm van *Seringapatnam* het leven verloor. Zyn roemrugtig einde en de vreugde zyner overwinnaars moeten hem in de geschiedenis eenen goeden naam maken. Egter schetst een Europeër, die by hem gediend had, en in het jaar 1790, — dezelyk te *Madras* — een karakteristiek uitgaf, hem niet op de voordeeligste wyze, en schat hem ten aanzien van zyn bekwaamheden verre beneden zynen vader, den beroemden *Hyder-Aly*. Volgens dat karakteristiek was *Tippo* dekronpen van geest, onmatig in het straffen en zeer karig in belooningen, een goed soldaat, maar slegt veldheer; by vervolgde allen, die niet van zyn geloof waren, verwaarloosde alle middelen, om de liefde van zyn volk te winnen, bedroog zyne troupen in hunne bezolding, zette zyn geld op onmatig hoogen intrest uit, en verminderde door slegt bestuur der finantien, door onverantwoordelyke en willekeurige maatregelen de inkomsten van zyn ryk. Dit ryk werd voor den eersten ongelukkigen oorlog, dien *Cornwallis* eindigde, door den majoor *Rennell* op 97,650 vierkante mylen, dus tot 1250 meer dan *Grootbrittanien*, geschat. Door gemelden oorlog werd het byna tot de helft verminderd. De inkomsten werden in 1783, by den dood van *Hyder Aly*, op 16 millioenen ponden sterling gerekend, en laater bedroegen dezelven slegts 4 millioenen. Maar toen *Tippo* na het eindigen van gemelden oorlog eene lyst deed opmaken van zynen eigendom, bedroeg de waarde daarvan, in schatten en verscheiden andere artikelen 30 millioenen ponden sterling; dienvolgens moet men de som van 3 millioenen, op welke men de schatten, by het innemen van *Seringapatnam* gevonden, gerekend heeft, ongelooflyk gering vinden. Zyne krygsmagt bestond in het jaar 1790 uit meer dan 214,000 man, waar onder 19000 man kavalery, en over de 10000 artilleristen. *Tippo* had, tegen het gebruik van zyn vaderland, welk ook *Hyder Aly* volgde, eene byzondere voorliefde voor de infantery. Volgens de Oostersche gewoonte was in zit leger wel veel overtollige manschap, egter hadden *Tippo* en zyn vader hunne krygsmagt veel beter georganiseerd, dan alle andere indische vorsten, en de Engelschen hebben door het innemen van *Seringapatnam*, en de daar uit gevolgde omkering van zyn ryk, zonder tegenspraak het magtigst tegenwigt hunner heerschappy in *Oostindiën* vernietigd.

In het Jaar 1790 had hy elf kinderen; een zoon, *Gullam Hyder* genaamd, toen 17 jaaren oud, was zyn lieveling en verzelde hem overal. Een zyner zoonen is thans ontkomen, en heeft, volgens eenige berigten, zig met zyne broeders aan de overwinnaars niet willen overgeven.

Het zou misschien moeilyk zyn, de bekwaamheden en het vernuft van *Tippo* regt te doen wedervaren. De beoordeling van *Rennell* over dezen vorst is in zeer wezenlyke deelen van de bovenstaande verschillende; hetzelve luid kortlyk aldus: „ De hoofdtrekken in het karakter van *Tippo*, zyn eergierigheid en wreedheid in den hoogsten trap, gepaard met groote bekwaamheden tot den oorlog en het finantiewezen, en de hardnekkigste onverzetlykheid in zyne ontwerpen. Dat hy, zelfs veranderd gelyk onder het gevolg van zynen eersten oorlog was, zig egter by de Engelschen gedugt maakte, dient tot bevestiging van bovenstaande beoordeling; ondertusschen schynt de gemaklykheid met welke zyn laatste oorlog tegen *Engeland* met zynen ondergang en dien van zyn ryk geëindigd werd, zyne grootheid als regent twyfelagtig te maken, schoon zy zyuen heldenmoed niets ontneemt. De verwytingen van valschheid, geveinsde staatkunde, trouwloosheid in het houden van zyn woord, eergierigheid, wraakzugt, met welken de Engelschen hem altyd hebben overladen, konden wel gegrond zyn; nogthans was de stryd tegen de Engelsche overmagt onloochenbaar de beste schoole van zulke vaardigheden voor elken vorst van dat waerelddeel.

In eene vergadering der Oostindische komp. kortlings te *Londen* gehouden, noemden zommige sprekers hem niet anders dan *den tyran*; eene uitdrukking, die, voornaamlyk zedert den val van *Tippo*, als ware het in den kanselaryftyl dezer heeren aangenomen is: zekere heer *Moore* verhief zig egter tegen dezen bynaam, hy beweert *Tippo* de eer, hem naast *Frederik* den grooten te plaatzen, hy brigt het getuigenis van den Marquis van *Cornwallis* by, volgens het welk *Mysore*, het land van *Tippo*, door deszelfs bebouwing een hof gelyk, en deze in den oorlog niet wist wat desertie was; eindlyk vermaande hy de bewindhebbers der Compagnie, in plaats van met den dooden vorst zo smadelyk te handelen, veeleer *Tippo's* staat- en landhuishoudkunde tot voorbeeld te nemen, en hunne blanke aangezigten niet door zwarte schaamrood te laten maken.

DUITSCHLAND en aangrenzende Ryken.

AUGSBURG, *den 26 December.* De Russische minister graaf van *Stackelberg* is nog hier, gelyk ook de heer *Wickham*, minister van *Engeland*; de laatste zal hier den winter over blyven. Het legioen van *Raverea*, het welk in onze omstreeken gekantonneerd is, betrekt de wagt voor zyn hôtel. De drie regimenten Zwitzers in Engelsche soldy, namelyk het legioen van *Roverea*, het regiment van *Bachmann*, het welk te *Memmingen* ligt, en dat van *Salis*, te *Kempten*, hebben bevel bekomen, zig ten spoedigste voltallig te maken. Zy maken thans 5000 man uit; men weet hunne nadere bestemming nog niet. De Russische generaals, gelyk ook de officiers hebben gedurende hun verblyf alhier en hunnen doortogt door deze stad veel zilverwerk, gouden ringen enz. gekogt: de soldaten hadden ook veel geld. Voorleden Vrydag heeft de Zwabische kreits zyne zittingen geëindigd, dezelve heeft den baron van *Heberstreit*, gezant van den bisschop van *Konstance*, tot zynen minister benoemd, om zig naar het hoofdkwartier te *Donaueschingen* te begeven, ten einde er met den aartshertog *Karel* schikkingen te maken wegens de 10 duizend man militie, welken de Zwabische kreits moet leveren.

FRANSCHE REPUBLIEK.

PARYS, *den 6 January.* Door een besluit der consuls van den 3 dezer is het *embargo* of beslag in de havens der republiek, op de onzydige schepen, zonder bepaling opgeheven.

De gewezen directeur *Barthelemy* is van *Altona* op reis gegaan, om zig naar herwaarts te begeven.

Het consulaat heeft eergister en gister drie besluiten genomen. By het eerste word bevolen, voor den brigade chef *Dupuy* een gedenkteken opteregten op de groote markt van *Toulouse*, de geboorteplaats van dezen verdienstlyken officier, die te *Kairo* met de wapens in de hand gesneuveld is. Het opschrift zal zyn: *Aan Dupuy en aan de dapperen van de 32 halve brigade, gesneuveld op het bed van eer.* Het tweede regelt de wyze van bevordering der artillery, en het derde bepaalt den dienst der levensmiddelen, die in al de militaire divisien buiten de ronding van het leger in bestuur gesteld zal worden.

De zitting van het tribunaat van gister is zeer levendig geweest. De beschermende raad zond eene boodschap aan de vergadering, waarin dezelve voorstelt, om tot de verkiezing van de twee candidaten overtegaan, welken bestemd zyn, om in den raad de twee plaatzen te vervullen, die door de niet aanneming van *Ducès* en door den dood van *Daubenton* vakant zyn.

De leden deden op het voorstel van *Girardin* de volgende verklaring: „ *Ik beloof de fonctien, die my door de Constitutie zyn opgelegd, getrouwlyk waartenemen.* ”

Matthieu, spreker der Commissie, aan dewelke men eergister het ontwerp van wet had overgegeven, met opzigt tot de wyze van communicatie tusschen de magtvoerenden, geläst om aan de voltooying der wet medetewerken, zeide, dat de commissie had gestemd, dat het tribunaat aan het wetgevend lichaam eene gunstige beslissing omtrent het ontwerp zou geven, ten einde haare eerste daad niet te tekenen door het verwerpen van een voorstel, waarvan de grond wezenlyk constitutioneel is, schoon het 2 en 13 artikel maatregels bevatten, die door abuizen te veel magt aan het consulaat en aan het wetgevend lichaam zouden kunnen geven, en daar door de bedoeling der constitutie verydelen: verscheiden leden waren tegen de aanneming. *Duchesne* onder anderen beschreef het tribunaat als een intermediair corps, geplaatst tusschen de wetgeving en de regering, om het eerste te verlichten en zig tegen de onderneemingen van overweldiging van het tweede te verzetten. Indien het voorgelegd ontwerp door gaat, zeide hy, zyn de fonctien van het tribunaat bedrieglyk.

Het ontwerp werd nog door andere sprekers aangevallen, onder welken *Benjamin Constant* zig door zyne welsprekendheid heeft doen uitmunten.

De zaak werd tot den volgenden dag geadjourneerd.

In de zittingen van het wetgevend lichaam is niets belangryks voorgevallen, ten zy een voorstel van den staatsraad, om de verrekening van al de zout domeinen behorende aan de republiek, toetestaan, en twee of drie andere boodschappen van weinig belang, die aan het tribunaat verzonden werden.

Het wetgevend lichaam heeft het reglement doen lezen, door *Gossuin* voorgedragen, betreffende de policie, de inspecteurs der zaal enz. Dit reglement werd aangenomen.

BATAAFSCHE REPUBLIEK.

AMSTERDAM, *den 9 January.* Zedert onze vorige is in Tessel niets gepasseerd.

Van Cadix word van den 13 December Ao. p. gemeld, dat het aldaar den 10 en 11 dito uit den Zuidwesten zwaar gestormd had, waar door verscheide Vaartuigen in de Baay van hunne Ankers gedreven, eenige op strand geraakt en veele zwaar beschadigd zyn geworden, waar onder het Deensch Brikschip *Carolina Bolette Catharina*, Kapt. J. Bieland, met Bailast, van de Corunha gekomen; het Deensch Koffschip *Onze Margarita*, Kapt. N. Wium, uit Noorwegen gekomen en nog een gedeelte der lading aan boord

(*Het vervolg op de kant van deze Bladz.*)

hebbende; van laatstgemelde is alleen de Kapt. behouden, het Americaansch Fregat *Venus* Kapt. H. Disbeill met Campeche Hout &c., de Genueesche Polaere *la Fortuna* Kapt. Gaioefo. Bllast, de Moorsche Bark *El Umberica* Kapt. M. Bencafe naar Philadelphia gedestineerd; nog een Spaansch Oorlogs Vaartuig en het Spaansch Register Schip *el Santo Christo del Gras*, naar de Veracruz gedestineerd, een Spaansche Bark van de Commercie en een Goulet, benevens nog eenige Barken van de Kust.

Te Perros zyn opgebragt het schip *Rodolph Fredrik* van 12 stukken van Boston naar Londen; en de Amerikaansche Brik *the Delight* van Faalmouth naar Dartmouth gedestineerd, het eerste met Suiker, Coffy, Catoen, en het laatste met Suyker, Coffy en Tabak beladen.

Te Ostende is opgebragt het Engelsch driemast schip *the Duncombe* met een lading Tarwe van Dantzig naar Londen moetende.

De Cours van de Wissel is heden op Madrid 51; Bilbao 51; Cadix 51; Sivilien 51; Lisbon 46; Porto 46; Venetien 85; Livorno 96; Genua —; Parys 60⅝ a ¾; dito op 2 Uso —; Bourdeaux op 1 Uso 59¾ a 60, dito op 2 Uso —; Hamburg visita 38¼; dito 2 m 38⅛ a 38; Breslauw 6 w dato —; Weenen 6 w dato 33⅞; Bankgeld 03⅞ per Ct.

'sHAGE, *den 10 January.* In de zittingen der beide Kamers van gister zyn onderscheide stukken gelezen, waarna dezelve tot Vrydag ogtend zyn gescheiden, en de *eerste* in Comité generaal geconverteerd.

Gister is het volgend afscheid van den generaal *Brune*, aan de Fransche en Bataafsche troupen in de Bataafsche republiek, by de armée, van de order van den dag ...

De generaal *Brune* aan de Fransche en Bataafsche armée.

W A P E N B R O E D E R S.

Het Fransche gouvernement hetwelk de generaal *Augereau* gekoozen heeft, om de armée in myne plaats te commanderen, heeft my een zonderling bewys van zyne achting gegeeven, door my in zynen raad te plaatzen: het heeft in den persoon van uwen generaal de uitmuntende diensten van het leger willen erkennen.

Ik zal dus tot het geluk, het welk ons den Heldenmoed en de Vaderlandsliefde bereiden, kunnen medewerken; zomtyds ook zal ik uwe deugden en uwe standvaste onverschrokkenheid, aan het gouvernement, het welk zich onvermoeid met uwe behoeftens en uwen roem bezig houd, kunnen afschetsen; en indien het geluk my in zo verre begunstigd van my wederom aan uw hoofd te stellen, om de vyanden van onze republiek te bestryden, zal ik, zonder eenen dwaasen hoogmoed, kunnen voorzien, dat wy nog eens te zaamen het spoor der zegenpraal zullen betreden.

En gy Bataaven, wier moed ik, ter verdeediging van uwe vryheid heb bestuurd, en wier bloed zich met dat der Franschen heeft vermengd, terwyl hunne vriendschap de rechtvaardigheid van uwe zaak ondersteunde, vergeet nooit dat de republikeinsche krygslieden een eenige familie uitmaken.

(*getekend*) B R U N E.

Zie hier de veranderingen welke onder de Fransche generaals in de Bataafsche republiek hebben plaats gehad:

De generaal de divisie *Dupont Chaumont*, vervangt den generaal de divisie *Kellerman*, in den post van Inspecteur generaal der armée.

De generaal de divisie *Verdiere* is ontslagen.

De generaal de divisie *Reubell*, verlaat *Holland*, en word in het commandement der tweede divisie, in den *Haag*, vervangen door den generaal de divisie *Gouvion*, in wiens plaats de generaal de divisie *Barbou*, thans te *'s Hertogenbosch*, het com-

(*Het vervolg op de tweede Bladz.*)

mandement over de eerste divisie te *Utrecht* bekomt. De generaal de divisie *Desjardins*, behoud het commando van de 3de divisie te *Bergen op den Zoom*.

De generaal de divisie *Tilly*, commanderende de troupen in de negen vereenigde departementen, te *Brussel*, vertrekt naar de *Vendée* en word in zyn commandement vervangen door den generaal de divisie *Bonnard*.

De naamen der generaals de Brigade, welke in *Holland* zullen blyven, zyn nog niet bekend.

In het algemeen bevestigen de berigten welke men uit onderscheiden gedeeltens van *Duitsland* ontfangt, dat de Keizer voornemens is de oorlog met alle nadruk doortezetten. De Pruisische dagbladen verzekeren wel dat men onderhandelingen heeft begonnen, maar het zeker niet is gelukt zig eenigerhande te verstaan. Dezelfde brieven berigten mede, dat het Obervations Corps van Pruissische troupen, welks hoofdkwartier tot heeden nog te *Rees* is, wel de winterkwartieren op de grenzen van *Westphalen* heeft betrokken, maar geenzints in deszelfs vorige cantonnementen zal keeren. Uit *Berlyn* word in tegendeel gemeld dat met den voortyd het observations leger zeer aanmerkelyk zal worden versterkt, daar men voorziet dat de geallieerde Mogendheden het tooneel des oorlogs aan den Neder-Rhyn zullen overbrengen. Te *Minden* en te *Hamm* werkt men yverig met het aanleggen van magazynen voor gemelde observatie-corps.

Het geschil of de XVIIIe. Eeuw met 1800 of 1801 begint, van zulk een gewigt geworden zynde, dat het zelve reeds voornaame mannen onledig gehouden, en hoe langer hoe meer gerugt veroorzaakt heeft, zo dat men zelfs verscheiden dagbladen daar over opgevuld en men ook dienaangaande groote weddenschappen gedaan heeft. Het Astronomisch Congrès te *Gotha* vergaderd, heeft het niet beneden zig geacht, zig met die zaak bezig te houden. Hetzelfde hebben verscheiden Geleerden en Letterkundigen gedaan, en ieder heeft, op zyne wyze, over dit geschil geoordeeld. Sommigen hebben zig er over uitgelaten met eene kinderagtige berekening in den styl van *Boyle* of *Swift*; anderen hebben deze weder op eenen hooger gestemden toon willen overtreffen. Zonder dus te willen oordeelen, wie van hun alle gelyk heeft, hebben wy niet kunnen weigeren het volgende over dit onderwerp te plaatsen, en aan het oordeel onzer lezers overtelaten.

De vraag is deze; *Wanneer begint de negentiende Eeuw?* waarop natuurlyk dit antwoord volgt: *Als de agtiende om is.* Nu wil men weten, wanneer de agtiende Eeuw om is, en de negentiende begint?

Voor de geenen, die de Christelyke tydrekening volgen antwoord men, dat er 1800 volle Jaaren zedert de tydstip, daar Christus in geboren is, moeten verlopen zyn: en hier in hebben zy, die anders alles oppervlakkig beschouwen, groot gelyk, als zy zeggen, 1800 zyn om, als men de 1800 en eerste begint te tellen.

Het verschil omtrent het begin van de 19e. Eeuw, daar men zo over verdeeld is, bestaat niet in de kinderagtige vraag of een honderdtal wel niet uit is, als men aan de eenheid van het tweede honderdtal komt, want dit spreekt van zelf; maar de vraag is, wat wy meenen, als wy schryven 1e. *January* Ao. 1800?

Om dit duidelyker te maken, moet men opmerken, dat wanneer de Grieken de 126 *Olympiade* schreven, dit te zeggen was, dat er 125 volle Olympiaden (van vier Jaaren elk:) zedert de instelling van de Olympische speelen af, om waren, en dat de lopende Olympiade de honderd zes en twintigste was.

Toen de Romeinen schreven 280ste *Jaar* (*ab Urbe condi*ta) betekende dit, dat er 279 *volle Jaaren* om waren zedert de stigten van *Romen*, en dat het lopende Jaar het 280ste was.

Wanneer men schryven zal *het* 1800ste jaar der Bataafsche Vryheid, zal men te kennen willen geeven, dat 1799 volle Jaaren voorby zyn, zedert haar instelling, en dat men in *het* 1800ste *Jaar* is. Zo is het met meer tydperken gelegen.

Maar, wanneer wy schryven 6 *uuren*, dat wil zeggen dat er 6 *volle* uuren van den dag die met 12 of wel 0 begint, om zyn, en dat wy in *het zevende* zyn.

Insgelyks, wanneer men zegt, by voorbeeld, Hendrik is 100 *Jaaren oud*, dat betekend eigentlyk, dat dezelve 100 *Jaaren* geleeft heeft en hy in zyn 101ste *Jaar* is. Zo is het met het meeten van de wegen, de gewigten, gelden, en heeft alles in het burgerlyk leven. En nu is de vraag nog, of men met 1e. *January Ao.* 1800 denkt uittedrukken? Christus oud 1800 *Jaaren*, en dan zyn agtien Eeuwen om; of de Heer Jezus in zyn 1800ste *Jaar*, en dan zyn er nog 1799 Jaaren om.

Om dit te beslissen, moet men onderzoeken, wat of de Abt en Chronologist *Dionisius* de jonge, insteller van de Christelyke rekening gemeend heeft uittedrukken; namelyk door hy tot 532, voor het eerst geschreven heeft, of hy, volgens zyne navorschingen en uitrekeningen, om de tydstip van Christus geboorte te vinden, gezegt heeft, dat Christus toen 532 Jaaren oud zyn en dus 532 volle Jaaren verlopen waren; of wel dat hy toen in Christus 532ste Jaar was. Het eerste komt veel natuurlyker voor.

Maar, zal men misschien vragen, indien een geschil bekom door wien met grond dit geschil eerder dan conferentie... moet beslist worden, de meening van *Dionisius* eens trent niet weet te vinden, wat dan?

Dan moet men er niet meer over spreeken. Alleen kan men zeggen, dat, daar beide de astronomische en Historische geleerden van de Chronologie, ons, volgens de uitrekeningen de Chronologisten leren, dat het nu 1804 (*) volle jaren geleden is dat Christus geboren is, *Dionisius zig dan vyf Jaar vergist heeft, indien men stelt, dat dit jaar 1800 van Christus is, en wy dus in het 1801ste zyn*. Waar uit volgt om *Dionisius* een kleinder misslag toetesehryven, men zonder zwarigheid zeggen kan, dat dit niet het 1800ste Jaar is, maar *het Jaar* 1800. Het geen ook met het gebruik van geeft in alle berekeningen beter overeenstemt, alzo men zig daar altyd bedient van hoofdgetallen en nooit van getallen van rangschikking.

(*) Lucas III. v. 1—23 staat, dat Christus 30 Jaaren oud was in het vyftiende Jaar der regering van Tiberius, en 30 Jaaren oud in het laatste Jaar der regering van zynen voorganger Augustus. Tacitus zegt, dat er in 't Jaar, dat Augustus stierf eene totaale Maan-Eclips geweest is. Men rekent wanneer die Eclips plaats heeft gehad, en hier door zal men het erroneuse van Dionisius rekening vinden.

[*De Hamburger Brieven, dewelke Dinsdag avond al verwagt wierden, zyn tot heden nog niet aangekomen.*]

„ Heden overleed tot onze bittere droefheid ons Jongste Kind ADRIANA SUSANNA.

Delft, den 9 January 1800. — J. VAN STAVEREN, C. J. VAN STAVEREN, Geb. VAN STAVEREN.

In den Haag, by PIETER-FREDERIK VAN KOLB, in de Spuystraat.